

d'ábel Marie Procházková proti Bohu

Historická rekonstrukce pozadí
čarodějnických procesů v Losinách a v Šumperku

Postavy

František Jindřich Boblig z Edelstadtu
farář Kryštof Lautner

Hugo
dívenka

Zuzana Voglicková

Kašpar Satller

Marie Satllerová

Jindřich Pešek

Marie Pešková

Dorota Bidermannová

kat Jokl

Franz Gaup

Izidor Schmidt

Jakub Veingarten

MAŠKARY

Vážení přátelé, milí návštěvníci,

dovolte mi, abych Vám krátce představila velkolosinský zámek a zároveň Vás upozornila na některé historické souvislosti vzniku inkvizičních procesů v této přitom velmi malebné části Severní Moravy.

Velkolosinský renesanční zámek, vybudovaný v několika stavebních etapách v 2. polovině 16. a počátkem 17. století, se stal architektonickou dominantou podhůří Jeseníků. Původní podobou je spjat s životem významného šlechtického rodu Žerotínů, kteří mu vtiskli neopakovatelnou atmosféru nádheremilovného života aristokracie, ale i neblaze proslulých čarodějnických procesů. Počátek těchto procesů lze datovat rokem 1678 a trvaly téměř 15 let. Kombinací nesmyslných obvinění, psychologického a fyzického nátlaku, zejména mučení, bylo vynucené „přiznání“ obviněné osoby, ale i svědectví proti dalším lidem. Toto všechno mělo za následek, že z jednoho případu údajného čarodějictví se stal řetězec masového pronásledování a likvidace lidí.

Na Velkých Losinách se objevuje jeden z nejproslulejších inkvizitorů, František Jindřich Boblig z Edelstadtu. Při sledování jeho pohnutek, které byl hybnou silou procesů, nevystačíme pouze s pověrou a fanatismem. Pravou příčinou jeho jednání, byla zjištěná touha po seberealizaci v podobě neomezené moci nad druhými lidmi. Prostředkem k jejímu dosažení sloužila korupce s pokřiveným právem.

V této vypjaté době vyvolané Bobligovým bezuzdným řáděním upadá obchod a řemeslo, ale hlavně roste jeho nenasytná snaha rozšířit procesy na jiná města a panství, zejména do Olomouce. Také nemalé náklady, které dopadají na vrchnost, jsou nakonec důvodem k zastavení procesů. Boblig, již jako stařec, odchází do Olomouce, kde po krátkém čase, zcela nepotrestán, roku 1696 umírá.

Tento historický úsek byl vždy vděčným tématem pro autory historických románů, filmaře a dramatiky. Z dramatických děl je to právě „Dábel proti bohu“, který je doslova vsazen do původního prostředí losinského zámku a vtáhne diváka přímo do víru této historické výjimečnosti, která přesahuje hranice nejen regionální, ale pro svou konkrétní podobu i hranice Střední Evropy.

Přijďte se podívat, stojí to za to.

S úctou Vaše

Marcela Tomášková
kastelánka zámku Velké Losiny

d'ábel Marie Procházková proti Bohu

Historické drama
Rekonstrukce čarodějnických procesů
ve výsostně divadelním tvaru.

Titulní strana Kladiva na čarodějnice ve vydání z roku 1669. Je rozšířeným omylem, že Boblig znal prakticky jen tuto knihu a stále se na ní odvolával. Ve skutečnosti tomu tak nebylo. Dílo nepatřilo k hlavním „autoritám“ v jeho inkvizitorské praxi.

Kdo to vlastně byl Jindřich František Boblig z Edelstadtu?

Píše se rok 1678 a na žerotínském panství Losiny propuklo řádění světské inkvizice, které se záhy přeneslo do vzkvétajícího a bohatnoucího města Šumperk. Tomu všemu velel jeden jediný člověk Jindřich František Boblig.

Z období před procesy o Bobligovi historické archivy více méně mlčí. Zemřel 27. ledna 1698 – podle olomoucké matriky v 87 letech, takže se musel narodit někdy 1611 popř. 1612 ve Slezsku, v dnešních Zlatých Horách. Tehdy byly nazývány „Cukmantl“ nebo „Edelstadt“. Byl synem přední zlatohorské měšťanské rodiny – známé tam již od roku 1530. V mládí studoval práva – asi ve Vídni, nedosáhl však doktorátu. V tehdejších poměrech to stačilo pro funkci soudce či advokáta.

Možná, že právě touha po snadném zbohatnutí z majetků odsouzených obětí procesů byla příčinou, proč nedostudoval práva a raději se věnoval kariéře přísedícího inkvizičního tribunálu.

Odtud vede jeho cesta od nyského knížectví, kde tyto procesy byly vrcholem procesů s čarodějnictvím, až k jeho „zaslíbeným“ Losinám a Šumperku.

V České republice je velmi málo míst spojených s takto ojedinělou minulostí, jako jsou Velké Losiny a potažmo celé Šumpersko, která jsou dodnes spojována s čarodějnickými procesy, jejichž hlavním strůjcem byl inkvizitor František Jindřich Boblig z Edelstadtu. Minulost tohoto regionu dodnes upoutává pozornost nejen historiků, ale také různých tvůrců.

Cílem tohoto nového divadelního zpracování však není jen připomenout mravní čistotu faráře Lautnera, ale hlavně rozkrýt kořeny těchto nekonečných procesů. Takže do centra tohoto nového divadelního zpracování se dostává analýza Bobligovy osobnosti a hlavně snaha upozornit na to, že čarodějnické procesy jako takové nebyly záležitostí církevní, jak se dodnes mnozí lidé domnívají, ale světskou! Církev do procesu vstupovala teprve tehdy, byl-li obžalován z čarodějnictví některý

z jejich služebníků – v dané cause farář Kryštof Lautner. Navzdory tomu, že autorka pracuje s autentickými, historicky ověřenými fakty a na jevišti se pohybují reálné historické postavy, hra není dramatem faktu, ale je plná divadelních kouzel a atmosféry.

Divadelní text je koncipován jako kaleidoskop klíčových momentů Bobligova života – od útlého mládí a jeho první lásky (tyto scény jsou naprostou autorskou licencí), přes různá setkání s významnými lidmi (tedy situace, které se opírají o historické reálie) až k ukázkám jeho jednání a nakládání s obžalovanými. Jeho životní příběh je viděný prismatictlem vlastní blížící se smrti. Boblig = Dábel v lidské podobě – stane na jevišti, aby divákům předvedl svůj celoživotní souboj s Bohem, v něhož navzdory své zvrhlosti pevně věřil, a tím také věřil v Jeho nekonečnou milosrdnost, nebo v ní alespoň doufal.

